

מינימליזם ואניגמה, שתי תערוכות יחיד

יום חמישי 22 במאי 2008 16:40 מאת: חמדה רוזנבאום, עכבר העיר ת"א

בתערוכת היחיד של הדס חסיד בולט המינימליזם כמעט בכל מובן, בעוד שבתערוכתה של הילה בן ארי מתקיים מיזוג בין קישוט ובין סדר

מתוך עבודה של בן ארי. עולם דימויים אתלטי

את שתי תערוכות הפוסט מינימליזם שהוצגו השנה, "D.I.Y" במוזיאון הרצליה ו"שטוח" בגלריה של בצלאל, פיספסתי לצערי. אולם נזדמן לי לכפר על כך בביקור בתערוכת היחיד של הדס חסיד, "שמן על בד", בגלריית החדר. חסיד השתתפה ב"שטוח", תערוכה שיוחדה לעבודות פוסט מינימליסטיות בדו ממד. בתערוכתה הנוכחית כל העבודות פרט לאחת - זו שנתנה לתערוכה את שמה - הן בדו ממד. אמנם המינימליזם (בניגוד אולי לפוסט מינימליזם) צמח מפיסול ומפסלים שפעלו בארצות הברית בשנות ה-60, אבל הדו-ממד - עבודות על נייר וכדומה - כאילו מצמצם עוד יותר את המינימליות שהיתה שם לראשונה, ובכך מעניק למינימליזם אופי מיוחד.

כמה וכמה עבודות בתערוכה משתייכות לסדרה של ניירות קרטון צהבהבים שנחשפו רק בחלקם לשמש: הונחו עליהם קרטונים מרובעים בדוגמה מסוימת, ורק המקומות החשופים קיבלו צבע כהה יותר, כמעט כתום (התהליך מזכיר "סטטים" במעבדת צילום, אלא שהוא ארוך ממנו באופן ניכר). התוצאה פשוטה במפגיע: ניירות קטנים, ממוסגרים, שפה ושם משורטט עליהם מלבן. כפי שניתן להבין, התהליך שמאחורי העבודה הוא חלק בלתי נפרד ממנה, ואולי העיקר בה.

עבודת הנייר השלטת בתערוכה מבחינת גודלה היא מלבן גדול, אופקי, שיש בו מעבר הדרגתי מגוון ירוק ללבן. זהו בעצם שרטוט של קווים, הלוך וחזור, באמצעות טוש ירוק, עד שהוא אזל. התהליך מוסבר בשם העבודה. בעבודה נוספת, "רישום", השם הפשטני דווקא אינו מסגיר דבר. זהו רישום בצבעי עיפרון, העתק של אחד לאחד של תלוש המשכורת של האמנית. העבודה מסגירה לא מעט פרטים פורמליים עליה: כמה היא מרוויחה ב-day job שלה, מצבה המשפחתית, כמה היא משלמת, אילו ביטוחים יש לה. כל הפרטים שלכאורה אין להם דבר עם אמנות פרושים בעבודה ששמה הוא שם של מדיום אמנותי.

"שמן על בד" הוא שמה של עבודה בתהליך: ערמה של בדים אפורים מקופלים בקפידה בצורת קובייה, ועליהם תלוי בקבוק שמן לבישול מסוג סטנדרטי. פתח הבקבוק מחורר והוא דולף על הבדים טיפין טיפין כמו שעון חול איטי, ובהדרגה נוצר עליהם כתם. ביקרתי בתערוכה שבועיים לאחר הפתיחה (אז החל הטפטוף), והבקבוק התרוקן בינתיים רק כחמישית מתכולתו. מעניין עד כמה יתקדם העינוי הסיני הזה כשתינעל התערוכה.

בתערוכת היחיד של הילה בן ארי בגלריה 39, "כתף שמאל", בולטים שני מרכיבים עיקריים: נייר מילימטרי בגוון ורוד וחומרים זולים מזהבים - ניירות, פלסטיק, נעצים וכיוצא באלה. הניירות המילימטריים מופיעים כמצע לשלוש עבודות קטנות יותר, שעליהן מופיעים שתי דמויות נשים וסוס אחד, בצלליות של זהב; וגם בקונסטרוקציה אחת מרכזית בתערוכה: מבנה מרובע שאפשר להיכנס אליו, ושכל קירותיו מצופים בנייר הזהב. על קירות החלל התחתון והעיקרי של הגלריה תלויות כמה עבודות שכולן עשויות מהחומרים המזהבים שהזכרו קודם: אשה זקנה על מיטה שהוטתה מעלה, באלכסון; צללית נשית; חמור; ומבנה שטוח, דמוי מרפסת מקושטת עם קשתות, שעוצב בסגנון אופייני לתיאטרון צלליות. אכן שילוב אניגמטי.

יש מוטיב נוסף וחשוב בתערוכה. בעבודת וידאו, סטטית לכאורה, נראית מתעמלת עומדת על רגל אחת על קורה, מתאמצת לשמור על שיווי משקלה. על קיר בתערוכה תלויות זוג טבעות מזהבות, השייכות לאותו עולם אתלטי, וכן ספסל עץ צר, שאפשר למצוא כמותו באולמות התעמלות. המתחים העדינים בין שלל הדימויים בתערוכה עולים וצפים אט-אט: רגלה המורמת של המתעמלת נראית רק עד הברך, באופן המעלה על הדעת איבר קטוע; והזקנה המפורסת, העשויה בסגנון מצויץ ההולם את המאה ה-19, היא ככל הנראה נכה, שכן מיטתה הועלתה על גלגל גדול.

ההקשרים הללו מרומזים, אולי רק אינטואיטיביים. אחרי הכל, המרקם הבולט בתערוכה הוא של סבכה: אם בעבודות הזהב, המשתמשות בחומרים פלסטיים דמויי תחרה, ואם בקונסטרוקציה המכוסה נייר מילימטרי, שבתוכו חציצה מחוררת בין חלק אחד לאחר. באופן מסוים, גם הנייר המילימטרי הצפוף הוא סבכה מסובכת ומסבכת שמפריעה מלראות את הדברים לאשורם. והיכן שהקונטקסט האפשרי הוא של סדר מדוד - נייר מילימטרי הרי נועד למטרת שרטוטים מדויקים - באות סילוואות (צלליות) בסגנון בידרמאייר מיושן וזעיר בורגני ומשנות את המסר.

הדס חסיד, "שמן על בד", החדר; הילה בן ארי, "כתף שמאל", גלריה 39.

גם שבריריות וגם גמישות

הילה בן-ארי משחקת עם שאלות של שיווי משקל, איזון ומתח, במגזרות מתכת עדינות ובעבודת וידיאו שנוגעות ללב

חגית פלג רותם - גלובס

27/5/2008

החלל המרווח של גלריה 39 בתל-אביב נפתח כשירודים במדרגות, והעין פוגשת מבנה קטן ונמוך קירות, מעין חדר מרומז, שבו, מבעד לחלונות, לוכדת הילה בן-ארי חלק מהעבודות בתערוכה/מיצב שהיא מציגה בגלריה. אולם החדרון הוורוד אינו נקודת הפוקוס היחידה ואפילו לא העיקרית בחלל. את הקירות מאכלסות, לא בצפיפות יתרה, מגזרות ביריעת מתכת דקיקה וזהובה. דימויים של היכל או גן עטור קשתות, חמור מאזן עצמו על דרגש עגול, או דמות עטופה בסדינים במיטת חוליה, נראים עדינים כמו מפיות נייר ויקטוריאניות, שבריריים ועם זאת גמישים.

הקשר בין הדברים אינו נהיר, לפחות לא במבט חובק אחד, אבל הרושם הכללי הוא שבן-ארי משחקת בשאלות של שיווי משקל, איזון ומתח. המתח גובר עוד כשמאחורי קירותיו של החדרון הנמוך מתגלה עבודת וידיאו על גבי מסך פלזמה, ובה אתלטית קטועת רגל מאזנת עצמה על גבי קורה. היא ניצבת קפואה, נרעדת קלות בלופ אינסופי של רגע מצמית. הכוח והריכוז שהיא מקרינה עומדים בסתירה גמורה לתחושת הפחד של הצופה שמא תיפול.

הקורה והאתלטית הנכה מתחברות לדימוי של "טבעות" התעמלות במגזרות הזהובות. הקשרים נוספים מתגלים בין אלמנטים שונים בחלל.

ביום שישי הקרוב יושק בתערוכה קטלוג מעבודותיה של בן-ארי בשנים האחרונות.